

**UCHWAŁA NR XXXIII/293/2021
RADY GMINY TWORÓG**

z dnia 13 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia gminnego Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w roku 2022

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2021r., poz. 1372 z późn. zm.), art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U. z 2021r., poz. 1119) art.10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U. z 2020r., poz. 2050), ustawy z dnia 11.09.2015 o zdrowiu publicznym (Dz. U z 2021r. poz. 1956 z późn. zm.), rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 04.08.2016 w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz. U. nr 1492 z dnia 16.09. 2016r.)

Rada Gminy Tworóg

u c h w a ł a

1. Zatwierdzić do realizacji w roku 2022 gminny Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.
2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Tworóg.
3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022r.

Przewodnicząca Rady Gminy
Tworóg

Beata Czierpka

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Tworóg na rok 2022

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii stanowi realizację zadania własnego gminy wynikającego z art. 4¹ ust.2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2020r., poz. 1492) art.10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 2050), ustawy z dnia 11 września 2015 o zdrowiu publicznym (Dz. U z 2020r. poz. 322 1492), rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 04 sierpnia 2016 w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz. U. nr 1492 z dnia 16.09. 2016r.).

W celu realizacji tych zadań opracowywany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, który określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Tworóg na rok 2021 zawiera zadania, które będą realizowane z uwzględnieniem aktualnych potrzeb lokalnych oraz wykorzystaniem istniejących zasobów służących rozwiązywaniu problemów wynikających z uzależnień. Program został opracowany na podstawie diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Tworóg.

Na podstawie badań monitoringowych prowadzonych w gminie Tworóg można wskazać następujące wnioski w obszarze z lokalnej diagnozy problemów alkoholowych i narkotykowych:

1. Alkohol w życiu młodzieży uczęszczającej do szkół na terenie gminy Tworóg:

Wśród uczniów biorących udział w badaniach 31% z nich spożywało już alkohol. Badania wykazują, że problem ten dostrzega 75% nauczycieli. Problem ten dotyczy przede wszystkim dzieci w klasach siedem – osiem. 21% uczniów po alkohol sięga w wieku poniżej 13 roku życia.

2. Dostępność alkoholu dla nieletnich:

5% badanych uczniów uważa, że nieletni mogą zakupić alkohol w każdym sklepie. 30% potwierdza, że jest kilka sklepów na terenie gminy Tworóg, w których nie sprawdza się dowodu osobistego. Próby zakupienia alkoholu podjęło 15% badanych nieletnich. Co druga zakończyła się sukcesem.

3. Alkohol w życiu dorosłych mieszkańców:

40% nauczycieli dostrzega problem alkoholizmu wśród rodziców uczniów. Fakt ten potwierdza 16% uczniów.

4. Narkotyki i Dopalacze.

Wśród badanych uczniów 3% zażywało już narkotyki lub dopalacze,. Są to uczniowie w wieku od 14 – 16 lat.

5. Profilaktyka w szkołach.

15% pedagogów przyznaje, że nie ma czasu na prowadzenie lekcji profilaktycznych. Wśród uczniów 15% nigdy nie brało udziału w tego typu zajęciach.

Gminny Program adresowany jest do całej społeczności mieszkańców gminy Tworóg ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Głównym zadaniem programu jest zmniejszenie szkód społecznych i ekonomicznych związanych z używaniem i nadużywaniem alkoholu i narkotyków, ochrona rodzin dotkniętych problemem alkoholowym przed marginalizacją społeczną, przygotowanie dzieci i młodzieży do trzeźwego i zdrowego stylu życia, oraz potrzebę rozwoju bazy sprzyjającej aktywnemu sposobowi spędzenia wolnego czasu przez dzieci, młodzież

i dorosłych. W związku z tym podejmowane będą działania w kierunku rozwijania świetlic realizujących program opiekuńczo-wychowawczy, aktywnej współpracy z klubem abstynenta, grupami wsparcia, współpracy z stowarzyszeniami, instytucjami i osobami fizycznymi.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA

SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Przyjęło się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania.

Jednak nie potwierdza tego rozkład deklaracji, jaki uzyskaliśmy w trakcie badania. Ponad połowa Polaków (53%) twierdzi, że pije alkohol, ale tylko od czasu do czasu i mając ku temu dobrą okazję. Można to nazwać umiarkowanym stylem picia. Niewielkie grupy badanych deklarują częste (4%) i dosyć częste (7%) wykorzystywanie różnych okazji do napicia się alkoholu. Co szósty respondent (16%) przyznaje, że unika okazji do tego, żeby pić alkohol, a prawie co piąty (19%) deklaruje abstynencję. Warto zauważyć, że pewien normatywny styl picia nie zmienił się od dziesięciu lat, gdyż w badaniu z 1997 roku respondenci odpowiadali bardzo podobnie.

Badania CBOS-u, z 2010 roku, wydają się potwierdzać wskazane wcześniej tendencje Polaków w picciu alkoholu. Mianowicie: *Od alkoholu nie stroni ponad trzy czwarte dorosłych Polaków (76%), przy czym dwie trzecie (65%) twierdzi, że pije czasami, a co dziewiąty (11%) – że często. Ponad jedna piąta badanych (22%) deklaruje abstynencję. W ciągu ostatnich trzynastu lat zwiększyła się (o 6 punktów procentowych) grupa abstynentów, zmalał zaś (o 4 punkty) odsetek tych, którzy rzadko piją alkohol.*

III. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Ustawy:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U. z 2021r., poz. 1119)
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U. z 2020r., poz. 2050)
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.).

Programy krajowe:

1. Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020 z dnia 4 sierpnia 2016 r.,
2. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016- 2020
3. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 z dnia 29 kwietnia 2014.

IV. GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁAŃ GMINY TWORÓG

1. Ograniczenie dostępności do alkoholu i narkotyków dla najmłodszych mieszkańców gminy Tworóg.
2. Rozszerzenie i doskonalenie form pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom.
3. Zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych poprzez zdiagnozowanie grup odbiorców.
4. Rozwijanie współpracy z sąsiednimi gminami w zakresie działań pomocowych i profilaktyki uzależnień.
5. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Celem głównym Programu jest ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zjawiska picia alkoholu i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.

Cel główny realizowany będzie w obszarach:

- 1) **Profilaktyki uniwersalnej** – adresowanej do wszystkich mieszkańców gminy Tworóg (dzieci, młodzieży i dorosłych) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu.

- 2) **Profilaktyki selektywnej** – adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu.
- 3) **Profilaktyki wskazującej** – adresowanej do grup lub osób, które demonstrują wczesne symptomy problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia; redukcja szkód.
- 4) **Terapii** – obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem. Realizacja programów terapeutycznych dla osób uzależnionych: program podstawowy, program pogłębiony, program dla DDA, program dla współuzależnionych.
- 5) **Rehabilitacji** – realizacja programu readaptacji poprzez wsparcie psychologiczne, socjalne i społeczne oraz wspieranie działalności środowisk abstynenckich.

Główne strategie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałaniu Narkomanii na rok 2022

- 1) Przestrzeganie zasad wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu narkomanii.
- 2) Monitorowanie problemów alkoholowych i narkomanii wśród dzieci i młodzieży szkolnej w placówkach oświatowych oraz miejscach publicznych na terenie Gminy.
- 3) Pomoc psychologiczna dla dzieci i rodzin zagrożonych problemem alkoholowym, narkomanią oraz przemocą w rodzinie.
- 4) Wspieranie współpracy między placówkami oświatowymi w celu pełnego wykorzystania bazy do realizacji programu.
- 5) Współpraca międzygminna w ramach działań profilaktycznych.
- 6) Współpraca z gminnym zespołem interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 7) Organizowanie szkoleń dla rodziców.

Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Tworóg

§ 1.

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin

1. Współpraca z poradniami, stowarzyszeniami i ośrodkami realizującymi terapię z zakresu uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu w Tarnowskich Górach, oraz w innych miejscowościach.
2. Współpraca z biegłymi sądowymi w zakresie leczenia i terapii osób nadużywających alkoholu oraz badań w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego.
3. Opłacenie kosztów powołania biegłych wydających opinię w przedmiocie uzależnienia.
4. Pomoc psychologiczna dla dzieci i dorosłych.
5. Pomoc prawna dla rodzin z problemami.
6. Szkolenia dla członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.
7. Tworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży poprzez finansowanie zakupu sprzętu do ich realizacji.

§ 2.

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. Współpraca z Policją, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Gminnym Zespołem

Interdyscyplinarnym, placówkami odwykowymi, kuratorami.

2. Wspieranie procedury „Niebieska Karta”.
3. Pomoc administracyjno prawna dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie.
4. Finansowanie zajęć opiekuńczo-wychowawczych, zawierających elementy profilaktyki.
5. Pomoc w remontowaniu pomieszczeń w sołectwach na terenie Gminy, w których jest realizowany program opiekuńczo-wychowawczy z elementami profilaktyki.
6. Finansowanie materiałów dydaktycznych w sołectwach, gdzie realizowany jest program opiekuńczo-wychowawczy.
7. Współfinansowanie lub finansowanie półkolonii, kolonii i zimowisk dla dzieci z rodzin zagrożonych.
8. Organizowanie i finansowanie szkoleń dla przedstawicieli służb i instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy.
9. Prowadzenie punktu konsultacyjnego.
10. Finansowanie materiałów informacyjnych na temat możliwości uzyskania pomocy osobom lub rodzinom w których występują problemy uzależnienia od alkoholu lub przemoc.

§ 3.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjno edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.

1. Organizowanie szkoleń wg nowoczesnych programów profilaktycznych dla nauczycieli, uczniów, rodziców w placówkach oświatowych na terenie Gminy Tworóg.
2. Propagowanie pozytywnych zachowań przez wspieranie imprez bezalkoholowych propagujących profilaktykę o charakterze lokalnym i ponadlokalnym.
3. Systematyczna edukacja społeczności Gminy Tworóg poprzez drukowanie ulotek informujących o działalności komisji i możliwościach uzyskania pomocy.
4. Podnoszenie kwalifikacji osób realizujących działania profilaktyczne.
5. Rozwijanie różnych form edukacji poprzez:
 - 5.1 Konkursy gminne i międzygminne o tematyce alkoholowej i narkotykach, realizowane przez placówki oświatowe, instytucje i sołectwa.
6. Międzygminne zawody sportowe. Współfinansowanie inicjatyw związanych z sportem, propagujących profilaktykę.
7. Współfinansowanie zawodów „dycha po towie” organizowanych na terenie gminy Tworóg, propagujących profilaktykę oraz pozytywne postawy młodych ludzi.
8. Doposażenie i rozwój bazy sportowej i rekreacyjnej w gminie w celu propagowania profilaktyki, uwzględniając szeroki zakres zagadnień związanych ze zdrowym stylem życia.
9. Szkolenia w postaci sztuk teatralnych i innych form artystycznych
 - 9.1 Spotkania z osobami, które doświadczyły uzależnienia;
10. Prenumerata i zakup literatury na temat uzależnień i przemocy.
11. Współpraca z Policją w celu podejmowania działań edukacyjnych i profilaktycznych.
12. Finansowanie materiałów informacyjnych na temat możliwości uzyskania pomocy dla osób i rodzin w których występują problemy uzależnienia od narkotyków.

§ 4.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii.

1. Współfinansowanie działalności podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego w zakresie działań określonych przez Ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
2. Upowszechnianie materiałów edukacyjnych o tematyce alkoholowej i przeciwdziałaniu narkomanii.
3. Zatrudnienie psychologa.
4. Zatrudnienie prawnika.
5. Pomoc w organizowaniu terapii dla osób uzależnionych.
6. Dofinansowanie ponadstandardowych usług medycznych dla uzależnionych w Tarnogórskim Ośrodku Terapii Uzależnień.
7. Wsparcie stowarzyszeń, klubów abstynenckich realizujących zadania profilaktyczne.
8. Sfinansowanie zakupu narkotestów, narkogogli, które będą wykorzystywane w działaniach profilaktycznych przez Policję.
9. Finansowanie dostosowania miejsc pomocy w ramach realizacji Programu do pracy zdalnej z powodu ogłoszonego stanu pandemii w Polsce w szczególności udzielającym bezpośredniego wsparcia osobom potrzebującym w tym pomocy psychologicznej, prawnej oraz zajęć opiekuńczo-wychowawczych.
10. Finansowanie środków ochrony dla osób udzielających bezpośredniego wsparcia osobom potrzebującym w szczególności pomocy psychologicznej, prawnej zajęć opiekuńczo-wychowawczych.

§ 5.

Zadania szczegółowe - przeciwdziałanie narkomanii

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacji dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjno-edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii
 - a) prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych w świetlicach środowiskowych,
 - b) szkolenie poprzez konkursy, uczestnictwo w sztukach teatralnych.
4. Pomoc osobom uzależnionym dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.
5. Kierowanie potrzebujących do ośrodków terapii uzależnień.
6. Dofinansowanie do terapii do ponadstandardowych usług w Tarnogórskim Ośrodku Terapii Uzależnień.
7. Sporządzenie diagnozy problemów alkoholowych i narkomanii na terenie gminy.
8. Szkolenie rodziców uczniów szkół podstawowych i gimnazjum.

§ 6.

Zadania na rzecz ograniczenia stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych

1. Działania informacyjne i edukacyjne.
2. Prowadzenie działań edukacyjnych, kampanii społecznych adresowanych do różnych grup docelowych, w szczególności do dzieci, młodzieży i rodziców na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych (NSP) a także pozamedycznego stosowania produktów leczniczych, których używanie może prowadzić do uzależnienia.

3. Upowszechnianie informacji na temat dostępu do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych i placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych.

§ 7.

Rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii

1. Doskonalenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą dotyczące wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, NSP oraz umiejętności podejmowania interwencji profilaktycznej.

2. Szkolenie różnych grup zawodowych w zakresie tematyki uzależnień od środków odurzających, substancji psychotropowych, NSP oraz skutecznych interwencji.

§ 8.

Działalność Gminnej Komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

1. Gminna Komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, została powołana zarządzeniem Wójta. W jej skład wchodzi 4 osoby (przewodniczący, zastępca przewodniczącego, 1 członek komisji, sekretarz).

2. Do zadań komisji należy:

- 1) Przyjmowanie wniosków o zastosowanie leczenia lub objęcia terapią.
- 2) Prowadzenie rozmów motywujących do leczenia odwykowego.
- 3) Kierowanie wniosków do biegłych w przedmiocie orzekania o uzależnieniu.
- 4) Kierowanie wniosków do sądu o zobowiązanie do leczenia, oraz wniosków do biegłych.
- 5) Współdziałanie z instytucjami, stowarzyszeniami i osobami fizycznymi służącymi rozwiązywaniu problemów uzależnień.
- 6) Przyjmowanie i udzielanie rodzinom, w których występują problemy związane z uzależnieniami i przemocą informacji o możliwościach korzystania z pomocy,
- 7) Utrzymanie stałego zakazu spożywania alkoholu w określonych uchwałami miejscach w gminie.
- 8) Opiniowanie w sprawach: wniosków podmiotów kierowanych do komisji, gminnego programu, pism kierowanych do komisji, projektu uchwał, sprawozdania z realizacji wydatkowania środków finansowych.
- 9) Reprezentacja w Sądzie.

§ 9.

Zasady wynagradzania komisji

1. Za udział w posiedzeniach Gminnej Komisji Rozwiązywania Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie:

- 1) Przewodniczący komisji - 13% minimalnego wynagrodzenia,
- 2) zastępca przewodniczącego - 12% minimalnego wynagrodzenia,
- 3) sekretarz Komisji - 12% minimalnego wynagrodzenia,
- 4) członek komisji - 10% minimalnego wynagrodzenia.

2. Wynagrodzenie przysługuje za udział w posiedzeniu komisji na podstawie listy obecności. Podstawę wypłaty wynagrodzeń, stanowi podpisane przez Przewodniczącą/ego Komisji zestawienie liczby posiedzeń Komisji i/lub Zespołów i grup roboczych oraz wykonanych czynności dodatkowych np. kontroli miejsc sprzedaży za dany miesiąc wraz z listami obecności.

3. Oddelegowania członka komisji na posiedzenia Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy, oddelegowania na posiedzenie grupy roboczej ramach Zespołu Interdyscyplinarnego – na podstawie listy obecności - 10% minimalnego wynagrodzenia.

4. Przeprowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych – 12 % minimalnego wynagrodzenia.

5. Oddelegowanie do reprezentowania w Sądzie na podstawie delegacji zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25.03.2002r. (Dz. U. 2002 nr 27 poz. 271 z póź. zm.) w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy.

6. Członkom komisji przysługuje zwrot kosztów podróży w związku z wyjazdami na szkolenia związane z profilaktyką uzależnień na podstawie przedstawienia delegacji zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy.

§ 10.

Tworzenie bazy materialnej, organizacyjnej i merytorycznej do realizacji Programu

1. Zakup materiałów biurowych do realizacji programu.
2. Zakup sprzętu biurowego niezbędnego do stworzenia bazy organizacyjnej do realizacji programu.
3. Zakup usług służących realizacji gminnego programu rozwiązywania problemów alkoholowych.

§ 11.

Za wykonanie i realizację Programu odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.